

Eurocentrum Praha

13. 2. 2008

Mats Braun

Ústav mezinárodních vztahů v. v. i.

Lisabonská smlouva –
důvody a důsledky

Co je Lisabonská smlouva?

- **Proč?** Rozšíření EU a efektivnější rozhodování
- **Kdy?** Měla by být ratifikována 2008 a vstoupit v platnost na začátku 2009
- **Změny:** systém kvalifikované většiny v Radě, postup spolurozhodování, Předseda Evropské rady, občanská iniciativa, právní subjektivita ...

Cesta k Lisabonské smlouvě?

Smlouva z Nice – nutná revize institucí EU

Laekenská deklarace – problémy EU =
demokracie a výkonnost

Konvent o budoucnosti Evropy

Smlouva o Ústavě pro Evropu

Reformní (Lisabonská) smlouva

Lisabonská vs. Ústavní smlouva

Kosmetické změny:

- 1) Ústavní symboly, ministr zahraničních věcí, symboly EU (vlajka, hymna atd.)
- 2) Odkaz na Listinu základních práv
- 3) Novelizace stávajících smluv

Substantivní změny:

- 1) Národní parlamenty - 8 místo 6 týdnů pro prověření návrhu legislativního aktu
- 2) Koncepce oboustranné flexibility

Jak bude EU s Lisabonskou smlouvou fungovat?

Komise – 18 členů (od roku 2014)

Evropská rada - stálý předseda

- místo šestiměsíčního předsednictví
- zvolen na 2,5 roku pomocí kvalifikované většiny v Evropské radě

Evropský parlament – spolurozhodování ➤ řádný legislativní postup

Vysoký představitel EU pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku

Rada EU (=Rada ministrů)

Otevřené schůze Rady

- pro legislativní činnosti
- ostatní jednání nadále uzavřena

Nový systém hlasování

- 55 % členských států a
- nejméně 65 % obyvatelstva
- blokující menšina musí být nejméně 4 členské státy

Co je demokratický deficit EU?

- ❑ Vzdálenost rozhodování od voličů
- ❑ Pouze přímé volby do Evropského parlamentu
- ❑ Komise = vláda technokratů
- ❑ Rada – jednání netransparentní
- ❑ EU ovlivňuje národní politiku

Lisabonská smlouva a demokracie

Posílení EP - Spolurozhodování v 50 nových oblastech, rozpočet, volba předsedy komise

Otevřené schůze Rady

Občanská iniciativa - milion občanů může vyzvat komisi, aby předložila vhodný návrh

Institucionalizovaná role parlamentů členských zemí

Role parlamentů člen. zemí

Tzv. Oranžová karta (nikoliv žlutá nebo červená)

- zajištění, že zásada subsidiarity je dodržována

Princip subsidiarity = má zajistit, aby všechna opatření byla přijímána co nejbližší občanům, tedy na nejnižším stupni správy, který umožňuje jejich realizaci nebo výkon

Rozdělení pravomoci

- Vymezení pravomocí Unie se řídí zásadou svěření pravomocí
- výlučné pravomoci EU, sdílené pravomoci, výlučné pravomoci členských států
- Umožňuje evropskou energetickou politiku
- Prostor svobody, bezpečnosti a práva

Prostor svobody, bezpečnosti a práva

Legislativní postup: Kvalifikovaná většina Rady,
spolurozhodování

- Kontrola vnějších hranic Unie - harmonizace azylových pravidel
- Boj proti terorismu, obchodu se ženami a drogám

Plus: Vzájemné uznávání soudních rozhodnutí

Sociální dimenze

- ❑ Listina základních práv
- ❑ Sociální klausura = sociální požadavky musí být zohledněny při tvorbě politiky EU (to je podporovat vysokou úroveň zaměstnanosti, proti sociálnímu vyloučení)
- ❑ Jednomyslné hlasování v mnoha oblastech – nikoliv v otázce sociálního zabezpečení migrujících pracovníků v rámci EU

Členství v EU

- ❑ Kodaňská kritéria platí nadále = politická, ekonomická kritéria a *acquis communautaire*
- ❑ Rada rozhoduje jednomyslně - kandidátská země musí nyní také informovat EP a parlamenty členských států – ty však nerozhodují
- ❑ Každý členský stát se může rozhodnout z Unie vystoupit

Společná zahraniční a bezpečnostní politika

- Nadále jednomyslné rozhodování Rady o společných postojích a společných akcích
- Vysoký představitel EU pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku
- Právní subjektivita
- Doložka solidarity

Stav ratifikace smlouvy

Může vstoupit v platnost po ratifikaci všemi členy (nejdříve 1. 1. 2009)

□ Již ratifikována:

Maltou, Slovinskem, Rumunskem, Maďarskem, (Francií)

□ Referendum

- nutné pouze v Irsku

LS a České předsednictví

I. Scénář:
ratifikační proces
na začátku 2009
ukončen

II. Scénář:
zpoždění
ratifikačního
procesu

III. Scénář:
alespoň jeden stát
LS odmítne
již 2008

PŘESEDNICTVÍ ČR:

- nominace
předsedy ER a
- vysokého
představitele EU

- otázka počtu
členů Komise

- navrhnout
„jak dál?“

Mats Braun
Ústav mezinárodních vztahů, v. v. i.
braun@iir.cz